

Státní okresní archiv Cheb

Archiv obce Částkov
1931-1945

Inventář

EL NAD č.: 703
AP č.: 1544

Mgr. Ladislava Součková

Cheb 2013

Obsah

I. Vývoj původce archivního fondu	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu	4
III. Archivní charakteristika archivního fondu	5
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	5
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a zpracování archivní pomůcky	6
Seznam použitých pramenů a literatury	7
Přílohy:	
Příloha č. 1: Seznam použitých zkratek	8
Inventární seznam	9

I. Vývoj původce archivního fondu

Obec Částkov leží asi 15 km severovýchodně od Chebu ve výšce 570 metrů nad mořem. Německý název je Schossenreuth, případně Schossenreith.

Obec vznikla spojením dvou původně samostatných vsí - Horního a Dolního Částkova, jejichž vznik se datuje zhruba do poloviny 14. století. Vsi od počátku až do 18. století patřily k majetku kláštera klarisek v Chebu. Po zrušení kláštera z rozhodnutí císaře Josefa II. z roku 1782 byla obec společně s ostatním majetkem převedena do církevního fondu a roku 1812 byla prodána ve veřejné dražbě pražskému měšťanovi Janu Lorencovi Wolfovi, po kterém zboží přebrali Helmfeldové.¹ Již v roce 1829 se v Dolním Částkově uvádí škola, nová školní budova byla postavena v roce 1842.²

Organizaci místní samosprávy předcházelo zrušení roboty a poddanství v roce 1848. Zákon o prozatímním obecním zřízení č. 170 ř. z. ze dne 17. března 1849 (tzv. Stadionovo prozatímní zřízení) zrušil dosavadní pravomoc panských vrchnostenských úřadů ve správě venkovských obcí. Ke zvolení prvních zastupitelských sborů došlo po vydání volební instrukce ze dne 8. dubna 1850. V každé obci byly zřízeny dva orgány – na tři roky volený obecní výbor a obecní představenstvo. V roce 1862 vydán rámcový říšský obecní zákoník, který měl v některých svých ustanoveních přímou platnost, zatímco jiné jeho předpisy byly realizovatelné po vydání zemských prováděcích zákonů. V roce 1864 vešlo v platnost obecní zřízení a volební řád pro Moravu a Čechy, které se vztahovalo na všechny obce s výjimkou statutárních měst a v mnohém navazovalo na Stadionovo prozatímní obecní zřízení.

Částkov se stal v roce 1850 samostatnou obcí, která spadala pod politický okres v Chebu a soudní okres ve Skalné. Byla tvořena katastrálními obcemi Dolní Částkov a Horní Částkov. K Hornímu Částkovu patřily samoty Berg, Boden a Fritschmühle, k Dolnímu Částkovu Nonnengrüner Antheil a Frankenhau. Podle údajů uvedených v Orts-Repertorium für das Königreich Böhmen z roku 1893 zde žilo 840 obyvatel. V roce 1913 měl Částkov 890 obyvatel a 119 domů. Většina místních obyvatel se živila zemědělstvím. Částkov spadal pod farnost v Chlumu sv. Máří při kostele Nanebevzetí Panny Marie a Máří Magdaleny.

Po vzniku ČSR vstoupila v platnost dvě zákonná nařízení č. 75/1919 Sb. zákon o řádu volení v obcích a č. 76/1919 Sb. o novele k obecnímu zřízení. Podle novely stálo v čele obce

¹ÚLOVEC, Jiří. *Hrady, zámky a tvrze na Chebsku*. Chebské muzeum, Cheb, 1998, s. 28-29.

² Místní národní výbor Částkov, EL NAD 214, inventář.

obecní zastupitelstvo (dříve obecní výbor), které si ze svého středu volilo obecní radu (dříve obecní představenstvo), tvořenou starostou a radními.

V období německé okupace pohraničí v letech 1938-1945 vstoupil v platnost říšskoněmecký systém a došlo k odstranění volitelnosti orgánů územní samosprávy. Vznikla tzv. Říšská župa sudetská (Reichsgau Sudetenland) a celé území se rozdělilo na venkovské a městské okresy (Landkreise a Stadtkreise). Ve venkovských okresech byly utvořeny úřady landrátů navazující na prvorepublikové okresní úřady. Částkov spadal pod pravomoc Landrátu v Chebu. V roce 1939 byl starostou obce Anton Lorenz. Vzhledem k torzovitosti dochovaných dokumentů se nepodařilo zjistit jména dalších starostů, ani bližší informace o chodu místní samosprávy.

Na základě vládního nařízení č. 4 ze dne 5. května 1945 místní obecní úřad zanikl a správu nad obcí převzala dočasně ustavená MSK. Na základě vyhlášky ministra vnitra č. 13/1951 Sbírky zákonů, došlo k rozluce osad Horní a Dolní Částkov. Obec Částkov zanikla, Dolní Částkov byl připojen k obci Horka a v roce 1961 se stal částí osady Hluboká v obci Milhostov, okres Cheb.³ Horní Částkov se stal osadou obce Lítov v okrese Sokolov a od roku 1976 byl osadou obce Habartov, v tomtéž okrese.⁴

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Kde a v jakých prostorách měl původce dokumenty uloženy, se nepodařilo zjistit.

V roce 1993 byla při revizi archivních fondů nalezena 1 úřední kniha z let 1931-1945 bez záznamu o převzetí, která byla dodatečně zaevidována dne 4. 5. 1993 pod př. č. 843.

Ve fondu se nedochovaly žádné písemné instrukce o způsobu vedení a ukládání spisů. V knize hlášení pobytu osob je kulaté obecní razítko, které se užívalo v roce 1931 s českoněmeckým nápisem „*Obecní úřad Částkov.Okres Cheb/Gemeindeamt Schossenreuth. Bezirk Eger*“.

³ Růžková, Jiřina. *Historický lexikon obcí České Republiky 1869-2005*. I. díl, Český statistický úřad, Praha, 2006, s. 342-343, 346.

⁴ Růžková, Jiřina. *Historický lexikon obcí České Republiky 1869-2005*. I. díl, Český statistický úřad, Praha, 2006, s. 360-361, 363.

Vzhledem k torzovitému množství dochovaných materiálů je zřejmé, že před převzetím do archivu došlo ke ztrátám a zničení části dokumentů.

Nepodařilo se zjistit, zda se archiválie původce nenacházejí v jiných archivech nebo archivních fondech.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Časový rozsah archivního fondu je vymezen léty 1931-1945. Protože se dochovala pouze 1 úřední kniha, můžeme jej označit jako torzovitý.

Během inventárního zpracování nebyl vyskartován žádný materiál ani nebyly provedeny žádné vnitřní přesuny.

Počet evidenčních jednotek, rozsah fondu a časový rozsah zůstal beze změny.

Vzhledem k absenci písemných instrukcí o způsobu a vedení spisů, byl archivní fond uspořádán s přihlédnutím k umělému schématu – Metodickému návodu na pořádání a inventarizaci fondů Archiv obce, který vydala Archivní správa MV v Praze dne 31. ledna 2000.

Fyzický stav archiválie je dobrý a nevyžaduje akutní restaurátorský zásah. Kniha je psána výhradně německým jazykem.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Torzovitě dochovaný archivní fond Archiv obce Částkov obsahuje pouze Knihu hlášení pobytu osob z let 1931-1945, proto je badatelsky využitelný jen ve velmi omezené míře. V knize je kromě osobních údajů příchozích cizích domovských příslušníků vedena i evidence místních ubytovatelů s adresami, u nichž tito příchozí pobývali. V menší míře jsou zde také hlášení lidí mající trvalý pobyt přímo v Částkově, nebo v přilehlých osadách.

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a zpracování archivní pomůcky

Archivní fond uspořádala, inventární seznam a úvod sestavila v měsíci lednu 2011
Ladislava Součková ve Státním okresním archivu Cheb.

Cheb, 9. 1. 2013

Mgr. Ladislava Součková

Seznam použitých pramenů a literatury

Amtliches Gemeindeverzeichnis für das Deutsche Reich. Teil II: Sudetendeutsche Gebiete und Memelland, Verlag für Sozialpolitik, Wirtschaft und Statistik, Paul Schmidt, Berlin, 1939.

Catalogus venerabilis cleri saecularis et regularis archidioeceseos Pragensis pro anno Domini MCMXXXVIII. Praeae, 1938.

Catalogus venerabilis cleri saecularis et regularis archidioeceseos Pragenae pro anno Domini MDCCCXCIII. Praeae, 1893.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka - JANÁK, Jan - DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích : od počátku státu po současnost*. Nakladatelství Lidové noviny, Praha, 2005.

KOTYŠKA, Václav. *Úplný místopisný slovník Království českého*. Bursík & Kohout, Praha, 1895.

Ortsbuch für den Reichsgau Sudetenland. Albert & Hanselik, Haida, s. d

ORTH, Jan - SLÁDEK, František. *Topograficko-statistický slovník Čech čili podrobný popis měst, městysů, vesnic, pak zámků, dvorů, továren, mlýnů, hutí a podobných o samotě ležících stavení, jakož i všech zpustlých hradů a zaniklých osad Království českého*. I. L. Kober, Praha, 1870.

Orts-Repertorium für das Königreich Böhmen. K. k. Staathalterei, Prag, 1893.

Orts-Repertorium für das Königreich Böhmen. K. k. Staathalterei, Prag, 1913.

Reichsgesetz und Regierungsblatt für das Kaiserthum Österreich. Kaiserl.-königl. Hof- und Staatsdruckerei, Wien, 1849.

Retrospektivní lexikon obcí Československé socialistické republiky 1850-1970. Federální statistický úřad, Praha, 1978.

Růžková, Jiřina. *Historický lexikon obcí České Republiky 1869-2005*. 1. díl, Český statistický úřad, Praha, 2006.

Sbírka zákonů republiky Československé. 1951 (částka 13, 9. 2.).

Seznam obcí a okresů Republiky Česko-slovenské, které byly připojeny k Německu, Maďarsku a Polsku, Státní úřad statistický, Praha, 1938.

SCHWARZ, F. *Výklad zákona obecního: zřízení obecní a řád volení v obcích*. Praha, 1898.

ÚLOVEC, Jiří. *Hrady, zámky a tvrze na Chebsku*. Chebské muzeum, Cheb, 1998.

Verzeichniss der Orts-Gemeinden im Königreichen Böhmen. Prag, 1861.

Seznam použitých zkratk

AO	archiv obce
AP	archivní pomůcka
bm	běžný metr
č. j.	číslo jednací
EL NAD	evidenční list Národního archivního dědictví
inv. č.	inventurní číslo
MSK	místní správní komise
MV	Ministerstvo vnitra
ř. z.	říšský zákoník
SOAP	Státní oblastní archiv v Plzni
SOkA	státní okresní archiv

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jedm.
------------	-------	------------------	----------------

I. Knihy

Evidenční knihy agendy bezpečnosti a veřejného pořádku

1	Kniha hlášení pobytu osob (5. 1. 1931-2. 4. 1945)	1931-1945	ukn 1
---	---	-----------	-------

Název archivní pomůcky:	Archiv obce Částkov
Značka archivní pomůcky:	AO Částkov
Časový rozsah:	1931-1945
Počet evidenčních jednotek:	1 (1 úřední kniha)
Počet inventárních jednotek:	1
Rozsah v bm:	0,02 (úřední knihy - 0,02)
Stav ke dni:	9. 1. 2013
Zpracovatel(é) archivního souboru:	Mgr. Ladislava Součková
Zpracovatel(é) archivní pomůcky:	Mgr. Ladislava Součková
Počet stran:	11
Počet exemplářů:	5
Schválil:	Mgr. Karel Halla dne 9.1. 2013 - č.j. SOAP/020 - 0025/2013